

شناخت دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در مورد خلیج فارس و نقش نیروهای مسلح مستقر در آن

امید حیدری^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۵/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۲۳

چکیده

در این تحقیق به دنبال بررسی و شناخت دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در مورد خلیج فارس و نقش نیروهای مسلح مستقر در آن هستیم که ضمن بررسی ابعاد تاریخی خلیج فارس و جایگاه آن در سطوح و ابعاد مختلف به بررسی دیدگاه‌های مقام معظم رهبری از سال ۱۳۶۶ تا کنون در مورد خلیج فارس و نقش نیروهای مسلح با روش مطالعه کتابخانه‌ای، اسنادی و استفاده از روش تحلیل محتوا به تحلیل این دیدگاه‌ها پرداخته شد. نتایج نهایی بررسی دیدگاه‌ها نشان می‌دهد که مهمترین مسئله در مورد خلیج فارس را ایجاد محیطی امن برای حضور در تمام عرصه‌هایی که زمینه فعالیت‌های آن فراهم است و یا در آینده فراهم خواهد شد، مد نظر داشته‌اند که بدین دلیل، عمده نیروهای مسلح استان هرمزگان، که حافظ اصلی امنیت خلیج فارس هستند، باید حداکثر توان خود را به منظور ایجاد امنیت پایدار به صورت راهبردی و با حمایت مدیران ارشد نظام و دیگر نیروهای مسلح کشورهای منطقه به کار برند.

کلید واژه‌ها: خلیج فارس، دیدگاه مقام معظم رهبری، نیروهای مسلح.

مقدمه

خلیج فارس (دریای پارس) بدون تردید در سده اخیر یکی از مهمترین و حساسترین مناطق جهان در نگرشهای ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک بوده است. با توجه به تحولات و دگرگونیهای ژرف مناسبات بین‌المللی در آغاز قرن بیست و یکم، مهمترین کانون توجه قرار گرفته و به تعبیر کلاسیک ژئوپلیتیک، هارتلند یا قلب زمین نام می‌گیرد. خلیج فارس از دوران باستان به دلیل نبود تمدن در شبه جزیره عربستان همیشه بخش جدانشدنی از حوزه تمدنی و سرزمینی ایران بوده و پس از ظهور اسلام نیز مورد توجه سیاستمداران اروپایی قرار داشته است و چه بسا که می‌توان این منطقه را محل انعکاس سیاستهای بین‌المللی نامید.

هنگام گسترش رقابتهای سیاسی، راهبردی و حضور نامشروع و استعماری قدرتهای اروپایی و امریکایی در غرب آسیا، منطقه خلیج فارس به‌عنوان شاه‌رگ بازرگانی و هم‌به‌عنوان حلقه پر اهمیتی در زنجیره راهبردی آنان مورد توجه قرار گرفت. اهمیت جهانی خلیج فارس در دوره نوین از سال ۱۹۰۸ هنگامی آغاز شد که نخستین چاه نفت در منطقه مسجد سلیمان خوزستان، قلب تمدنی ایران زمین، حفر، و نفت از آن استخراج شد. امروز به دلیل وجود ذخایر گسترده انرژی منطقه، که گسترده‌ترین ذخایر جهان است، اهمیت جهانی خلیج فارس ایرانیان بر همگان آشکار شده است؛ این در حالی است که دیگر منابع انرژی جهان رو به پایان است؛ به همین دلیل منافع چپاولگرانه غرب در دهه‌های اخیر با سلطه بر این منطقه تامین می‌شود و آنها بر تعادل عادلانه قدرتهای منطقه‌ای در خلیج فارس، که ایران محوریت اصلی آن است، بی‌توجهی می‌کنند و می‌کوشند با ایجاد تفرقه و بدبینی میان کشورهای این حوزه، زمینه ناامنی و بی‌ثباتی را فراهم سازند؛ لذا شناخت این منطقه از دیدگاه سکائندار نظام، که طی ۳۱ سال با درایت، تدابیر، اندیشه‌های منطقی و آگاهانه که حاکی از علم و دانش مادی، مشورت با علما و آگاهان و نیز رابطه الهی که با مددجستن از صاحب امر حجت الهی همراه بوده است، می‌تواند چراغ راه خوبی برای تصمیم‌گیری مدیران و فرماندهان درباره این منطقه پراهمیت باشد. خلیج فارس رگ حیاتی اقتصادی کشور به‌شمار می‌رود. کشورهای غربی، این منطقه را با همراه‌سازی برخی از کشورهای مرتجع عربی، جولانگاه خود ساخته و ایران را رقیب و دشمن راهبردی این کشورها قرار داده‌اند که در سناریوی رزمایشی آنها مشهود است. ضروری است که محققان و اندیشمندان به‌صورت علمی دیدگاه‌های راهبردی حکیمی چون مقام معظم رهبری را در این زمینه مورد ارزیابی قرار دهند؛

شخصیتی که رهبران بزرگ دنیا از پوتین در روسیه، دبیر کل سازمان ملل، رؤسای جمهور آمریکا، سید حسن نصرالله و بسیاری دیگر از آنها اذعان می‌کنند مواضع و تدابیر ایشان در منطقه و جهان پیرامونی بیشترین تأثیرگذاری را در این ۳۰ ساله اخیر داشته و کاملاً متقن و عالمانه است. با این تفاسیر بسیار سهل‌انگارانه و ناآگاهانه است اگر تصمیم‌گیران و تصمیم‌سازان لشکری و کشوری در حوزه دریا بویژه خلیج فارس تمام‌قد از دیدگاه‌های این استراتژیست آگاه و اندیشمند و حکیم و فرزانه بهره‌نگیرند. باید در نظر داشت با توجه به اهمیت بسیار زیاد این منطقه در صورتی که تصمیم‌گیران نتوانند بخوبی تصمیم‌گیری کنند، خسارت جبران‌ناپذیری متوجه کشورمان در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، امنیتی و حتی فرهنگی اجتماعی خواهد شد. بر این اساس این مقاله به دنبال پاسخگویی به این سؤال اساسی است: «دیدگاه مقام معظم رهبری در مورد خلیج فارس و نقش نیروهای مسلح کشورمان در این زمینه چیست؟»

هدف اصلی

شناخت دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در مورد خلیج فارس و نقش نیروهای مسلح مستقر در آن این مطالعه به دنبال پاسخگویی به این دو سؤال است.

۱. مهمترین اهمیت خلیج فارس از دیدگاه مقام معظم رهبری چیست؟
 ۲. بارزترین نقش نیروهای مسلح کشورمان از دیدگاه مقام معظم رهبری در خلیج فارس چیست؟
- روش تحقیق، مطالعه کتابخانه‌ای، اسنادی و با استفاده از شیوه تحلیل محتوا به تحلیل این دیدگاه‌ها پرداخته است.

مبانی نظری

اهمیت راهبردی منطقه خلیج فارس

پیشروی آب اقیانوس هند و دریای عمان در شیار هلال گونه‌ای در جنوب زاگرس، دریای نیمه بسته خلیج فارس را به وجود آورده است. این محدوده در حد فاصل کشورهای ایران، عراق، کویت، عربستان، قطر، بحرین، امارات متحده و عمان قرار دارد و بخشی از منطقه غرب آسیا به‌شمار می‌آید. مدخل آن در تنگه هرمز با حدود ۸۵ کیلومتر و بخش پایانی آن در رأس خلیج فارس با حدود ۳۲۰ کیلومتر، و بیشترین عرض آن شامل ۳۲۵ کیلومتر است.

مساحت این خلیج، ۲۲۶ هزار کیلومتر مربع و ژرفای متوسط آن ۳۵ متر ثبت شده است که در پاره‌ای نقاط به نود تا صد متر نیز می‌رسد. بنابراین برخلاف بحر احمر یا خلیج العربی، که در آن سوی جزیره العرب واقع است، دریای کم‌عمقی به‌شمار می‌آید. خلیج فارس در منطقه‌ای فرو رفته است که در جنوب آن، فلاتی لم یزرع و در شمال آن، فلات دیگری با نمایی از کوهپایه‌های زاگرس قرار گرفته است (ناصر تکمیل، ۱۳۸۳: ۱۱) به گونه‌ای که تمامی خلیج فارس، فلات قاره‌ای را تشکیل می‌دهد. به لحاظ زمین‌شناسی، این منطقه از پدیده‌های دوران سوم زمین‌شناسی است که حدود سی میلیون سال قبل به‌وجود آمده است (الهی، ۱۳۷۸: ۱۰) و آن‌گونه که زمین‌شناسان مطرح می‌کنند، وسعت آن تقریباً دو برابر وسعت فعلی بوده که بر اثر تحولات زمین‌شناسی و ریزش رسوبات رودخانه‌ای، پسرفت کرده است. اهمیت این منطقه در گذشته‌ای با پیشینه چند هزار ساله ریشه دارد؛ چرا که محل برخورد تمدنهای بزرگ باستان بوده است. قرار گرفتن در چهار راه ارتباطی سه قاره، اهمیت آن را در قرون میانه بیش از پیش آشکار می‌کند. گذشتن راه‌های مهم تجاری از این منطقه، عاملی در گسترش تجارت بود بویژه تجارت مروارید که اهمیت ویژه‌ای داشت. اندک اندک با ورود استعمار و رقابتهای جهانی، این منطقه به عرصه تاخت و تاز قدرتهای جهانی تبدیل شد و قدرتهای پرتغالی، هلندی، فرانسوی، بریتانیایی، روسی و امریکایی به ترتیب شانس خویش را در چپاول اقتصاد جوامع آن به بوته آزمایش گذاشتند تا اینکه در نیمه قرن بیستم با اکتشاف نخستین چاه‌های نفت در بحبوحه جنگهای جهانی، توجه بیش از پیش کشورهای صنعتی به این منطقه جلب شد. در سده بیستم با اکتشاف نفت، این منطقه به‌عنوان گذرگاه ۶۰ درصد ذخایر جهانی نفت، نگاه نیازمندان جهانیان را به سوی خود کشانده و سرزمین‌های پیرامون خویش را به تب نوسانات اقتصادی - سیاسی جهان پیوند داده است. کشورهای این منطقه در درون مرزهای زمینی خود کانسارهای پرمایه نفت و گاز دارند. در گستره ۲۲۰ هزار کیلومتر مربعی آبهای خلیج فارس کانسارهای بزرگ نفت و گاز غنوده است و همین خود پرسمان، «فلات قاره» و «دریای سرزمینی» و در پی آن موضعگیریهای اقتصادی و سیاسی و نظامی در پیوند با این پرسمان را به میان می‌کشد (فیلی رودباری، ۱۳۷۵: ۱۵ - ۱۶).

وضع طبیعی و موقعیت جغرافیایی خلیج فارس

خلیج فارس به لحاظ وضع طبیعی و موقعیت جغرافیایی، از دیر زمان حائز اهمیت بوده است. از یک سو، این منطقه حلقه ارتباطی میان شرق و غرب بوده و از سوی دیگر، به دلیل داشتن تنگه هرمز، که یکی از راهبردی‌ترین تنگه‌های جهانی است از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در واقع خلیج فارس محور ارتباط بین اروپا، آفریقا، آسیای جنوبی و جنوب شرقی است و از نظر راهبردی، در منطقه غرب

آسیا، به‌عنوان بزرگترین و مهمترین مرکز ارتباطی بین سه قاره است و بخشی از سامانه ارتباطی را تشکیل می‌دهد که دو دریای مدیترانه و سرخ و دو اقیانوس هند و اطلس را به هم می‌پیوندد؛ به همین دلیل، این موقعیت از روزگاران پیشین مورد توجه قدرتهای جهانی بوده است. تجار و بازرگانان، کالاها را از شرق و جنوب آسیا به خلیج فارس حمل می‌کردند و از آنجا به سواحل مدیترانه و اروپا و بالعکس می‌بردند (زارعی، ۱۳۷۸: ۱).

ذخایر عظیم نفت و گاز

مهمترین عامل راهبردی خلیج فارس، وجود منابع عظیم نفت و گاز است به گونه‌ای که این منطقه را «مخزن نفت جهان» نام نهاده‌اند. با وجود تحولات دهه‌های اخیر و تلاش برای جایگزین کردن انرژیهای آب، باد، خورشید، اتم و...، هم‌چنان نفت به‌عنوان انرژی برتر و اصلی‌ترین ماده اولیه تولیدی صنایع، اهمیت خویش را حفظ کرده است و روز به روز بر ارزش آن افزوده می‌شود. در واقع نفت، کالای راهبردی به‌شمار می‌آید که از راه‌های گوناگون بر سیاستهای جهانی تأثیرگذار است و هر گونه تغییر و تحولی در صادرات آن، پیامدهای یکسانی بر کل جهان دارد و عدم ثبات بهای نفت، تهدیدی جدی است که همواره بازارهای نفتی را با بحران روبه‌رو می‌کند. نفت طی قرن بیستم، در واقع عامل بسیار مهمی در تحولات نظامی سیاسی و اقتصادی جهان بوده است و برای سالهای قابل پیش‌بینی نیز چنین خواهد بود. در این میان، منطقه خلیج فارس به علت تسلط بر ذخایر عظیم و قدرت تولید و توان صادراتی قابل توجه در واقع مرکز این تحولات و وقایع مهم بوده است و تقریباً همه کشورهای جهان، کم و بیش به این حوزه وابسته هستند و حیات اقتصادی و نظامی - سیاسی بسیاری از این کشورها بویژه کشورهای غرب و ژاپن به ادامه بی‌وقفه جریان نفت از حوزه خلیج فارس وابسته هستند (الهی، ۱۳۷۸: ۱۱۳)؛ بنابراین خلیج فارس از مهمترین مخازن انرژی جهان به‌شمار می‌آید که در تأمین انرژی آینده جهان، نقشی اساسی بر عهده دارد. نیاز روزافزون کارخانجات صنعتی به نفت و غیر قابل جایگزین بودن آن توسط انرژیهای دیگر، به منطقه خلیج فارس «جایگاه ژئواکونومیک» خاصی بخشیده است. در واقع، منطقه خلیج فارس افزون بر موقعیت ژئوپلیتیک، موقعیت ژئواکونومیک نیز دارد و آنچه از همه بر احراز چنین موقعیتی تأثیرگذار بوده، مسئله نفت و گاز است. تحولات نظام بین‌الملل بیانگر این است که در هزاره سوم میلادی، قدرت برتر از آن کسی خواهد بود که بر انرژی جهانی بویژه نفت و گاز تسلط یابد و بنابراین، جای تعجب نیست که خلیج فارس به‌عنوان بزرگترین مخزن انرژی جهان، کانون توجه جهانی قرار گرفته است. این منطقه، دارای ذخایر نفتی جهانی بسیار زیادی است و از این نظر برای کشورهای صنعتی شاهرگ حیاتی به‌شمار می‌آید که چرخه اقتصاد را به گردش در می‌آورد.

کشورهای خلیج فارس، ۶۲ درصد از مجموع نفت مصرفی بازارهای جهان را تولید می‌کنند (فیلی رودباری، ۱۳۷۵: ۱۶ - ۱۷). به علاوه، عمق کم این خلیج، امکان بهره‌برداری از منابع نفتی و هم‌چنین منابع دریایی آن را به آسانی و ارزانی فراهم می‌آورد و هزینه‌های کم استخراج نفت و گاز، توجه کشورهای صنعتی را به خود جلب کرده است. اکتشاف نفت، باعث درآمیختن خلیج فارس با اقتصاد جهانی شده است بویژه اینکه استخراج نفت از این منطقه، از دیگر مناطق جهان بسیار به صرفه‌تر برآورد می‌شود. به طور کلی، عرضه‌کنندگان نفت در جهان دو گروه هستند: اعضای اوپک و کشورهای غیر اوپک. البته بیشترین تولید، از آن کشورهای عضو اوپک است. که بیشتر آنها، از کشورهای حوزه خلیج فارس هستند. تفاوت اصلی میان مخازن کشورهای اوپک و غیر اوپک در این است که دسترسی به مخازن غیر اوپکی‌ها مشکلتر است بویژه در میان مدت هزینه تولید بیشتر می‌شود. در بسیاری از کشورهای غیر اوپک به دلیل کوچک بودن میدانهای نفتی و «نسبت کم میانگین تولید»، هزینه تولید بیشتر است (علمایی، ۱۳۸۰: ۴۳). با توجه به مطالعات توماس استوفر تحلیلگر امریکایی نفت، تولید هر بشکه نفت خشکی در ایران، ابوظبی، عراق، کویت و عربستان، یک تا چهار دلار هزینه در بر دارد؛ این رقم، که با توجه به بازده چاه برآورد شده، شامل هزینه‌های اکتشاف، ارزیابی و توسعه و نرخ بازگشتی حدود ده تا پانزده درصد است. این هزینه‌ها در دریای شمال دوازده تا بیست دلار در هر بشکه، در غرب تگزاس هفده تا نوزده دلار و در کانادا بیش از نوزده دلار است؛ در عین حال، هزینه ایجاد ظرفیت یک بشکه تولید اضافه در شش کشور عضو اوپک در منطقه خلیج فارس (ایران، عربستان، عراق، کویت، امارات متحده عربی و قطر) از هر نقطه دیگری در جهان بسیار کمتر است؛ برای نمونه، این هزینه در عراق کمتر از پنج دلار در هر بشکه، و در ایران در حدود شش دلار است. در کل، این هزینه در خلیج فارس حدود سه دلار برای هر بشکه ظرفیت تولید اضافی است که در مقایسه با دیگر تولیدکنندگان اصلی غیر اوپک، نظیر دریای شمال و امریکای شمالی، بسیار کمتر است (بهروزی‌فر و میبیدی، ۱۳۸۰: ۱۴۶ - ۱۴۷). افزون بر این، پیش‌بینی می‌شود، سهم منطقه خلیج فارس در تولید جهانی نفت از ۲۵/۷ درصد در سال ۱۹۹۶ به ۴۰/۹ درصد تا سال ۲۰۲۰ افزایش یابد. بر این اساس، احتمالاً در آغاز هزاره جدید، وابستگی اقتصادهای آسیا، اروپا و امریکا به تولیدات نفتی خلیج فارس البته در سطوح مختلف افزایش خواهد یافت (بهجت، ۱۳۸۰: ۱۶۵ - ۱۶۶). به علاوه، عمر متوسط ذخایر نفتی کشورهای خلیج فارس در برخی نقاط به صد سال نیز می‌رسد در حالی که عمر نفت در دیگر نقاط جهان، متوسط هیجده سال است. با ورود بازارهای نفتی جدید و مصرف‌کنندگان نوظهور، تقاضای جهانی برای نفت افزایش می‌یابد و با رشد تقاضا، رقابت در این بازار گسترش می‌یابد و به افزایش

قیمت‌ها خواهد انجامید. در واقع، رقابت در بازار نفت، نقش مهمی را در تثبیت قیمت‌های بیشتر خواهد داشت. اقتصادهای بزرگ آسیا نظیر چین، کره جنوبی و هند به حجم معتدلی انرژی بویژه نفت نیاز خواهند داشت که به احتمال زیاد، باید از منطقه خلیج فارس و هم‌چنین دریای خزر تأمین شود. ضمناً پیش‌بینی می‌شود که امریکای شمالی ۲۰٪، اروپای غربی ۳۱٪ و آسیا ۸۶٪ از نیازهای نفتی و انرژی خود را از این دو منطقه تأمین کنند (عباسیان، ۱۳۸۷: ۴-۶-۸). با اینکه با گذشت زمان، روز به روز بر تعداد مصرف‌کنندگان نفت خلیج فارس افزوده می‌شود، سیاستهای نفتی کشورهای عمده صنعتی در درازمدت به سود تولیدکنندگان نفت نخواهد بود؛ بویژه سیاست ذخیره‌سازی انرژی که از سوی بیشتر این کشورها دنبال می‌شود، اهمیت و نقش کشورهای تولیدکننده و اوپک را در سیاست قیمت‌گذاری کم‌رنگ خواهد کرد. پیش‌بینی می‌شود که تقاضای جهانی انرژی تا سال ۲۰۲۰ در مقایسه با سال ۱۹۷۰، تا سه برابر افزایش یابد و تقاضای انرژی از سوی کشورهای صنعتی تا سال ۲۰۱۰ تا بیش از دو برابر افزایش خواهد یافت. در نتیجه، تقاضاهای جهانی از ۷۱/۶ میلیون بشکه در روز به بیش از ۱۱۵ میلیون بشکه تا سال ۲۰۲۰ خواهد رسید. البته برخی تحولات پیش‌بینی نشده، می‌تواند روند پیش‌بینی تقاضا را برای انرژی تغییر دهد. در این میان، می‌توان از مواردی نظیر رکود اقتصاد جهانی، تغییر سیاستهای یارانه‌ای یا مالیات‌بندی در کشورهای مصرف‌کننده و فناوریهای مقرون به صرفه نام برد (عباسیان، ۱۳۸۷: ۲).

نقش فرهنگی اهمیت ایدئولوژیکی به گواه تاریخ

منطقه خلیج فارس، همواره گهواره تمدنهای درخشان بشری بوده است. اقوام بسیاری چون ایلامی‌ها، سومری‌ها، کلدانی‌ها، آشوری‌ها، بابلی‌ها، مصری‌ها، کنتانی‌ها و فنیقی‌ها فرهنگ خویش را از راه خلیج فارس به دیگر نقاط جهان صادر می‌کردند. گویی آنان «از خلیج فارس به عنوان کانون صدور پیام تمدن خود استفاده می‌کردند (الهی، ۱۳۷۸: ۱۸). به علاوه، این منطقه نه تنها جایگاه تمدنهای بزرگ، بلکه خاستگاه پیامبران بزرگ الهی نیز بوده است بویژه، زادگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آخرین پیامبر خداوند در این منطقه قرار دارد. دین اسلام در قرن هفتم میلادی با ظهور پیامبر بزرگ آن، حضرت محمدبن عبدالله صلی الله علیه و آله در شبه جزیره عربستان و در حقیقت در سرزمینی به وجود آمد که تا آن زمان بستر حوادث و درگیریهای بزرگی بود. این تفکر الهی، بسرعت گسترش یافت و قلمرو عظیمی را از اقیانوس اطلس تا کرانه‌های غربی اقیانوس آرام در بر گرفت. در حال حاضر، مجموعه عظیم جغرافیای جهان اسلام، سرزمینی را به طول یازده کیلومتر و به عرض بیش از پنج هزار کیلومتر، با ترکیبی بسیار گوناگون از نظر انسانی و طبیعی شامل می‌شود (عزتی، ۱۳۷۸: ۳۱) که همه این

مجموعه عظیم، تحت رهبری ایدئولوژیکی مرکز آن، یعنی خلیج فارس قرار دارد به گونه ای که این منطقه، امروز به عنوان قلب جهان اسلام، هدایت تمام جریانهای اسلامی را بر عهده گرفته است و خط‌دهنده تمامی حرکت‌های سیاسی - مذهبی و اسلامی سراسر جهان به‌شمار می‌آید. از آنجا که تحولات بزرگ سیاسی مذهبی جهان اسلام از این منطقه آغاز شده از ابتدای پیدایش قدرتهای جهانی و شکل‌گیری سامانه‌های بین‌المللی به این منطقه توجه ویژه‌ای شده است بویژه حوزه خلیج فارس که حکم قلب منطقه را دارد. این توجه، روزبه روز ابعاد گسترده‌تری به خود گرفته تا جایی که گستره آب‌های خلیج فارس و دریای عمان به‌عنوان محور راهبردهای جهانی در قرن بیست و یکم مورد تأکید قرار گرفته است (عزتی، ۱۳۷۸: ۳۳). پس از فروپاشی شوروی در سال ۱۹۹۱ و تضعیف کمونیسم، اسلام به‌عنوان نیروی سوم، که همواره در تقابل لیبرال - دموکراسی ظاهر شده، مورد توجه بیش از پیش نظام سرمایه‌داری قرار گرفته است. از یک سو خاطرات سالها استعمار سرزمینهای اسلامی و از سوی دیگر، بنیانهای اندیشه دینی - اسلامی، مردم کشورهای این حوزه جغرافیایی را در رویارویی با هجوم فیزیکی و معنوی به تحرک وا می‌دارد. مکتب اسلام، که از اساس با لیبرال دموکراسی غرب جمع‌ناشدنی است، یگانه رغیب پر قدرت ایدئولوژیکی آن به‌شمار می‌آید که در رویارویی با فرهنگ و تمدن غربی به پا خاسته است. این حقیقتی است که اندیشمندان غربی نیز بدان معترفند و در پی چاره‌جویی از آن برآمده‌اند. زی بیگنیو برژینسکی در کتاب خارج از کنترل می‌نویسد: اسلام در مقام یکی از مهمترین دین‌هایی که گرایش به آن شدید است، اگر چه از دیرباز بیش از مسیحیت به تسلیم‌پذیری در برابر تقدیر متمایل بوده است در عصر حاضر به نیروی محرکی تبدیل شده است که نابرابری را از طریق انکار نوگرایی غربی طرد می‌کند؛ زیرا از نظر اسلام معاصر، نوگرایی غربی اساساً فاسد است و از فرهنگ تسلیم سریع به هوای نفس نشأت می‌گیرد. در عصر حاضر، متفکران اسلامی از دستاوردهای فناوریانه تمدن غربی، منهای مفاسد فرهنگی آن بهره‌مند شوند. در این تلاش، اندیشمندان اسلامی، فصلی از تاریخ گذشته اسلامی را نجوا می‌کنند که در آن دوران، جهان اسلام پیشرو علم و دانش خلاق در جهان بوده است. در این مسیر، تلاش متفکران اسلامی در نوگرایی فلسفی - اجتماعی با تلاش برای خنثی کردن چیزی همراه است که از نظر بسیاری از مسلمانان در مقایسه با برتری غرب شرایط نابرابر سیاسی و فرهنگی تلقی می‌شود. در واقع در جهان اسلام، که از گرایشهای مذهبی جامع‌تر و قاطع‌تری برخوردار است، یک نظریه تدافعی در حال رشد است که نفوذ تباه‌کننده غرب را نفی می‌کند در حالی که تجدید حیات و نوگرایی تمدن به‌خواب رفته طولانی مدت مسلمانان را نیز ترغیب می‌کند. بنابراین، دین و سیاست، هر دو برای فراهم‌ساختن راه حل اسلامی، که در آن نوگرایی فناوریانه و نه فرهنگی در

داخل نظام ارزشی مبتنی بر معیارهای دینی جذب شده در آمیخته است. در تحقق این هدف، اسلام شرایطی را نفی می‌کند که در آن حاکمیت فرهنگ بیگانه‌ای که از نظر فلسفی فاسد و از نظر اقتصادی زیانبار و از نظر سیاسی امپریالیستی است (نوه ابراهیم، ۱۳۸۱: ۲۰۵-۲۰۶).

خلیج فارس و نقش نیروهای مسلح مستقر در آن در بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی

دیدگاه‌ها

"پادشاهی در ایران، یکی از بزرگترین کارهایی بود که کسی می‌توانست آن را تصور کند. ایران مهمترین دژ استعمار در منطقه خلیج فارس و خاورمیانه بود. این دژ به دست امام ما در هم فرو ریخته شد. قدرتهای بزرگ مایلند که ملتها بدون اجازه آنها نفس نکشند و ثروت و معادن و منابعشان به جای اینکه به درد خود ملتها بخورد به کار آنها بیاید! قدرتهای بزرگ، هزاران کیلومتر دور از خاک خود و لب مرزهای کشورهای کوچک، کشتی جنگی و تانک و نیروی مسلح می‌برند و وقتی از آنها پرسید شما اینجا چه کار می‌کنید و چرا به نقاطی دوردست مثل ویتنام، کره، ایران، خلیج فارس و خاورمیانه آمده‌اید با پُرویی و وقاحت جواب می‌دهند که ما در اینجا منافع داریم و برای حفظ آن تلاش می‌کنیم! و اگر به آنها گفته شود شما که برای حفظ منافع خودتان به این نقاط آمدید، منافع کشورهای این منطقه را تهدید می‌کنید، می‌گویند اصل، منافع ماست و پایمال شدن منافع ملتها و ناامنی آن نقاط به ما مربوط نیست! اخیراً کویتها اطلس تاریخ اسلام را درست کرده‌اند که از محتوایش اطلاعی ندارم؛ ولی از لحاظ طبع، کتاب خیلی بزرگی است. پارسال، امیر کویت دو نسخه از آن را برای من فرستاد که من یک نسخه‌اش را به کتابخانه نهاد ریاست جمهوری دادم و نسخه دیگر را در کتابخانه خودم نگه داشتم. اطلس تاریخ اسلام توسط کویتها درست شده که تقریباً بدون استثنا مورد استفاده همه مسلمانهاست. اینکه می‌گویم تقریباً به این دلیل است که «خلیج فارس» را «خلیج عربی» نوشته است که اگر الآن به ما پول دستی هم بدهند، حاضر نیستیم این کتاب را در کتابخانه‌های خودمان ترویج و یا به فارسی ترجمه کنیم؛ چون «خلیج عربی» دروغ است. اگر یک وقت خواستیم این را برگردانیم، حتماً «خلیج فارس» خواهیم نوشت. البته، یک جا هم از دستشان در رفته و تصویر یکی از نقشه‌های قدیمی را چاپ کرده‌اند و «الخلیج الفارسی» را به کار برده‌اند. با اینکه همه جا و در همان نقشه‌های قدیمی، این اصطلاح را عوض کرده‌اند، ولی یک جا تصادفاً برای اتمام حجّت در این کتاب به این بزرگی و با این همه خرج چاپ، اصطلاح «الخلیج الفارسی» را نوشته‌اند. الزام و اجبار مردم به روشهای گوناگون زندگی تا آنجایی که با فرهنگ غربی منافات نداشته باشد برای غربی‌ها مجاز است و هیچ ایرادی ندارد. بارها عرض کرده‌ایم، غرب با کشورها و دولتهایی رابطه حسنه دارد که این دولتها و کشورها از

ابتدایی‌ترین روشهای دموکراسی هم محروم و دورند! الآن اگر شما به همین منطقه خلیج فارس نگاه کنید، کشورهایی را می‌بینید که انتخابات ندارند؛ مجلس قانونگذاری ندارند؛ رئیس کشور را مردم انتخاب نمی‌کنند؛ ارثی انتخاب می‌شود؛ مثل روشهای عهد دقیانوس! قوانین کشور را پارلمان و نمایندگان مردم وضع نمی‌کنند، بلکه امیر و سلطان وضع می‌کنند؛ اما نه دولتهای غربی و نه مجامع به اصطلاح حقوقی که برای دفاع از آزادیها و حقوق بشر تشکیل شده‌اند و کار می‌کنند، نسبت به اینها هیچ حساسیتی نشان نمی‌دهند! (بیانات، خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۶۸/۰۴/۲۳).

"در جنگ بین‌الملل، اسم ایران را «چهار راه خاورمیانه» گذاشته بودند؛ چون در برهه‌ای طولانی از زمان، تنها راه ارتباطی بین شرق آسیا و اروپا بود. مزیت دیگر این کشور آن است که در کنار خلیج فارس، لب دریای عمان و در حساسترین مناطق قرار دارد. در بحبوحه تلاشهای استعمار آمریکا و غیر آمریکا و در اوج پیروزی استکبار، ناگهان در یک نقطه بسیار حساس، یک انقلاب عظیم همراه با رهبری فوق‌العاده و بی‌نظیر، در میان احساسات و عواطف و آگاهیها و نیروهای مخلصانه و صادقانه یک ملت قهرمان، که اسلام بکلی آنها را منقلب کرده و ترس را از وجودشان ریخته، سر می‌کشد. تمام نقشه‌هایشان به هم ریخت. اول باور نکردند و نتوانستند بفهمند چه شد. شما مشه‌دی‌ها، خودتان می‌توانید دقیقاً مشخص کنید که اوج و سرفرازی انقلاب و تغییر درونی مردم مشهد و یا مردم خراسان از چه لحظه و زمانی بود. هیچ‌کس نمی‌تواند معین کند. ناگهان نظر لطفِ «آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند»، عنایت الهی، توجهات غیبی، فیوضات ولیّ امر و بقیة‌الله الاعظم (ارواحنا لتراب مقدمه الفداء) ملت را منقلب کرد. انقلاب پشت سر آن رهبری که بزرگترین عطیه الهی برای مسلمین بود با سرعت به حرکت درآمد و هر قدمی که این ملت پیش رفت به قدر ده قدم رشد کرد" (بیانات، در دیدار با جمع کثیری از علما، روحانیون، مسئولان و اقشار مختلف مردم استان خراسان، در سالروز ولادت امام رضا(ع)، ۱۳۶۹/۰۳/۱۵).

"به دنیا نگاه کنید؛ ببینید چه خبر است؛ ببینید در این منطقه ما چه خبر است. این روزها، همه دنیا متوجه قضایای خلیج فارس و تجاوز عراق به کویت و لشکرکشی و حشرکشی آمریکا به منطقه و جنجال قدرتها و دولتها و همانهایی است که تا دیروز پشت سر صدام ایستاده بودند؛ کسانی که به نفع او تحلیل می‌کردند، مقاله می‌نوشتند، بازی سیاسی می‌کردند و قطعنامه می‌دادند؛ چون او در مقابل اسلام ایستاده بود. حالا چهره صدام در مجلات و روزنامه‌های اینها، یکشبه به یک گول و حشتناک تبدیل شده است! حالا فهمیده‌اند که صدام، حلبچه را بمباران شیمیایی کرده است! حالا فهمیده‌اند که صدام در جنگ ایران، شروع‌کننده و متجاوز بوده است! حالا فهمیده‌اند که صدام، غیر قابل اعتماد است و در

اظهاراتش صادق نیست! حالا فهمیده‌اند که صدام نسبت به ملت خودش با اختناق ظلم می‌کند! کانه تا آن روزی که منافع خودشان در کویت و عربستان تهدید نشده بود، اصلاً اینها را نمی‌دانستند!" (بیانات، دیدار با مسئولان بنیاد شهید، جمعی از استادان و دانشجویان دانشگاه‌ها و اقشار مختلف مردم، ۱۳۶۹/۰۵/۲۴).

"ملت باید از لحاظ نظامی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی قوی باشد. تهدیدهای جهانی را مشاهده کنید، ببینید که قدرتهای بزرگ در چه فکری هستند. امروز در همین منطقه خلیج فارس و خاورمیانه، استکبار جهانی و امریکا در فکر توسعه قدرت و در فکر طرحهای توسعه طلبانه خودشان هستند. اینها به فکر رفع تجاوز نیستند. خود اینها متجاوزند و تجاوزشان را در بسیاری از نقاط عالم نشان داده‌اند. وجود اینها برای ملتهای اسلامی خطر است. اینها نمی‌توانند ایجاد امنیت بکنند. ملت مسلمان ما باید به فکر باشد" (بیانات، دیدار با گروه کثیری از آزادگان، به همراه حجة الاسلام و المسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس‌جمهور، ۱۳۶۹/۰۵/۲۹).

"ما نسبت به ملتهای مسلمان دیگر هم احساس مسئولیت می‌کنیم. هر جا که مسلمانی هست، ما در آنجا وظیفه داریم. ما نمی‌توانیم نسبت به سرنوشت مسلمانان بی تفاوت باشیم. امروز در منطقه خلیج فارس، آرزومندان و تشنگان قدرت روزافزون و پیش‌قراول همه امریکا راه افتاده‌اند و می‌خواهند در اینجا برای خودشان جای پا درست کنند. اینجا منطقه اسلامی است و برای امریکا و اذتاب امریکا جایی نیست. اینجا پایگاه اسلام است. این خلیج فارس، یک مرکز اسلامی است و ثروتهای آن متعلق به ملتهای اسلامی می‌باشد" (بیانات، دیدار با گروه زیادی از آزادگان، ۱۳۶۹/۰۶/۰۱).

"امروز، روز نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران است و جمعی از برادران این نیرو در این جمع حضور دارند. زحمات آنها در طول این چند سال، چه در اوایل جنگ، چه بخصوص در اواخر جنگ و چه در بین این دو مقطع مهم و باارزش و شجاعانه بود. برادران توجه بکنند که دریا منطقه حساس، و خلیج فارس نقطه مهمی است. دشمنان با چشمهای طمعکار به این نقطه چشم دوخته‌اند و برای حفظ منافع نامشروع و ناحق خود، از هزاران کیلومتر آن طرفتر، ناوگانها و نظامیان خود را به این منطقه آورده‌اند و می‌آورند. این، تهدیدی علیه ملتها و کشورهای این منطقه و بخصوص تهدیدی علیه جمهوری اسلامی است؛ هوشیار باشید" (بیانات، دیدار با جمع زیادی از نیروهای مقاومت بسیج، گروهی از پرستاران و جمعی از پرسنل نیروی دریایی ارتش، ۱۳۶۹/۰۹/۰۷).

"اینها باید ملت ایران را خوب شناخته باشند. ملت ایران ملتی است که بیشترین قوام منطقه حساس خلیج فارس به او و کشور اوست. آن روزی که ایران امنیت و آرامش داشته باشد - کماینکه بحمدالله

همین‌طور بوده است و همین‌طور است و *إن شاء الله* در آینده هم خواهد بود - منطقه روی آرامش خواهد دید. مگر اینکه آنها برای خودشان در دسر درست کنند. در جاهای دیگر که به ما ربطی ندارد؛ اما چنانچه بخواهند ملت ایران را مورد تعرض قرار دهند، بدانند که منطقه بر دشمنان ملت ایران بخصوص بر کسانی که در خانه‌های شیشه‌ای نشسته‌اند به مراتب ناامن‌تر خواهد شد؛ به مراتب وضع برای آنها سخت‌تر خواهد شد" (بیانات، دیدار پاسداران انقلاب اسلامی به مناسبت روز پاسدار، ۱۳۷۵/۰۹/۲۴).

"احساس می‌کنم که در این منطقه، نیروهای مسلح با روحیه‌ای که شایسته این منطقه است به خدمتگزاری خود مشغولند. این منطقه، منطقه‌ای حساس است و از لحاظ تجربه‌های تاریخی، بسیار عبرت‌انگیز و درس‌آموز. این منطقه مانند بعضی از مناطق دیگر خلیج فارس، روزگاری محل قدرت‌نمایی اشغالگران و قدرت‌طلبانی بود که حیثیت و استقلال و ارزش ملتها برای آنها هیچ اهمیتی نداشت. تاریخ شاهد بوده است که در همین بوشهر، قوای انگلیسی برای فشار بر دولت وقت آن روز ایران پیاده شدند و این ساحل پُربرکت و حساس از لحاظ سوق‌الجیشی را در اختیار گرفتند. این روال متأسفانه با شکلهای گوناگون و اگرچه نه به‌صورت مستقیم در همه احوال در طول سالیان دراز در این مناطق جریان داشته است. نیروهایی که امروز در خلیج فارس حضور غاصبانه‌ای در بعضی از بخشها دارند برای ملت و نیروهای مسلح ما همچون پدیده‌هایی هستند که دیر یا زود زایل خواهند شد. خلیج فارس متعلق به ملتهای ساکن خلیج فارس است. امنیت خلیج فارس تکلیفی است بر دوش ملتهایی که گرداگرد این منطقه مهم جهانی زندگی می‌کنند و ساحل طولانی کشور جمهوری اسلامی ایران بی‌شک سهم بسیار مهمی در حفظ امنیت این منطقه بر عهده دارد و ما این سهم را به فضل الهی ایفا خواهیم کرد و این تکلیف تاریخی و وظیفه جغرافیایی و منطقه‌ای ماست" (بیانات، مراسم صبحگاه نظامی پایگاه منطقه دوم دریایی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در بوشهر، ۱۳۷۰/۱۰/۱۲).

"خدا را بر این توفیقات پیاپی شاکر، و از صمیم قلب سپاسگزاریم. ابتدا به فارغ‌التحصیلانی که در این دوره از این مرکز دانشگاهی علمی و نظامی فارغ‌التحصیل شدند؛ هم‌چنین برادرانی که از مرکز علوم دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فارغ‌التحصیل شدند و نیز کسانی که امروز سردوشی گرفتند، تبریک عرض می‌کنم. *إن شاء الله* همه‌تان موفق باشید. یک چیز زیبا در این میدان مشاهده می‌شود و آن، ترکیب ارتشی و سپاهی است. من باید از مسئولانی که این ترکیب مطلوب و توأم با مصلحت و از لحاظ معنوی بسیار جالب را به‌وجود آوردند و در راه آن تلاش کردند، صمیمانه تشکر کنم. البته نیروی دریایی ارتش و نیروی دریایی سپاه، هر کدام مسئولیت جداگانه‌ای دارند و هیچ‌کدام

جای دیگری را پر نمی‌کند. هر دو باید باشند؛ اما در کنار هم و در رابطه‌ای صمیمانه. امروز بحمدالله نشانه‌های خوبی از این امر مشاهده می‌شود و این نشانه‌ها باید روز به روز هم بیشتر شود. آنچه من به هر دو نیرو و هر دو سازمان ارتش و سپاه، کلاً توصیه می‌کنم، این است که هر کدام سعی کنند خود را برای مأموریت‌هایی که امروز انقلاب و کشورشان بر دوش آنها گذاشته است، آماده کنند. برخلاف تبلیغات خصمانه و غرض‌آلودی که در درجه اول، صهیونیست‌های خائف و نامطمئن، که احساس می‌کنند هستی و موجودیتشان در دل اقیانوس عظیم اسلامی که هر لحظه توفانی‌تر می‌شود در خطر است و در درجه دوم از طرف پشتیبانان جهانی‌شان و در رأس آنها شیطان بزرگ یعنی امریکا می‌شود؛ ما نه در دریا و نه در خشکی، قصد درآویختن با هیچ‌کس را، ابتدائاً نداریم" (بیانات، پایگاه دریایی نوشهر، ۱۳۷۲/۰۲/۱۸).

"این ملت، ملتی نیست که با تهدید و ارعاب و حضور تهدیدآمیز قدرتهای مادی که عادت کرده‌اند حرف خود را علیه ملتها و جوامع به کرسی بنشانند یا عقب بگذارند، قدرت خود را فراموش کند و به ضعف تلقینی دشمن گوش دهد. این ملت می‌داند که قوی است و فهمیده که دارای اقتدار است. معنای این مانورها و این اجتماعات مبارک و منور این است. مانور ما، تهدید هیچ همسایه و هیچ ملت و دولتی نیست. علی‌رغم تبلیغات امریکایی و صهیونیستی و بوقهایی که در طول این هجده سال، همواره خواسته‌اند ایران اسلامی را تهدیدی علیه کشورهای خلیج فارس نشان دهند، ملت ایران علیه کشورهای خلیج فارس و ملتهای همسایه و هیچ کشور دیگری که متعرض به آن نباشد، تهدیدی به وجود نمی‌آورد. ما کسی را تهدید نمی‌کنیم. اگر کسانی، دولتهایی، سیاستمدارانی، مطبوعات‌چپهایی دوست دارند که برای سرگرمی خودشان یا برای سرگرمی مردمشان وانمود کنند که ایران اسلامی به عنوان یک همسایه آنها را تهدید می‌کند، این بسته به میل خود آنهاست. نیروی ما در خلیج فارس و در محدوده کشور برای دفاع از مرزهای این میهن پرافتخار اسلامی برای دفاع از استقلال این ملت و برای ایستادگی در مقابل قدرتهای زورگوست" (بیانات، اجتماع نیروهای شرکت‌کننده در مانور عظیم طریق‌القدس، ۱۳۷۶/۰۲/۰۳).

"امروز برای من روز شیرین و دلپسندی بود؛ نه فقط به خاطر اینکه یک فروند رزمناو به ناوگان دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران افزوده شد - که این البته دستاورد با ارزش و مهمی است - بلکه بیشتر از این جهت که جوانان ما کارکنان هوشمند و دانشمند ما در این بخش از نیروهای مسلح، نتیجه امید و اعتماد و توکل خودشان را به چشم دیدند و این آنها را بر برداشتن گامهای بلند دیگر مصمم خواهد کرد؛ اساس کار این است. اساس کار این است که نیروی انسانی ما خود را و توانیهای خود را

قدر بدانند و آنها را بشناسد؛ آنچه را که خداوند متعال از استعداد و نیرو در وجود او به ودیعت گذاشته به عرصه عمل وارد کند و از عظمت و بزرگی کارها نهراسد" (بیانات، دیدار دست‌اندرکاران ساخت ناوشکن جماران، ۱۳۸۸/۱۱/۳۰).

"امریکای دوران ریگان و امریکای دوران بوش با امریکای امروز هیچ فرقی ندارند؛ هیچ تفاوتی ندارند. هم‌چنانکه امریکای دوران ریگان یک‌وقتی لازم دانست و مناطق ما را در خلیج فارس از روی حقد و غضب بمباران کرد، امروز هم [اگر] بتوانند همین کار را می‌کنند. امریکا تفاوتی نکرده؛ سیاست‌های امریکا در مقابل اسلام و در مقابل جمهوری اسلامی، سیاست‌های ثابتی بوده. البته روش‌هایشان متفاوت است؛ یکی این روش را دنبال می‌کند، یکی آن روش را دنبال می‌کند، اما هدفشان یک چیز است؛ این را باید همه متوجه باشند" (بیانات، دیدار دست‌اندرکاران برگزاری انتخابات، ۱۳۹۴/۱۰/۳۰).

"امنیّت منطقه خلیج فارس منفعت مشترک کشورهای خلیج فارس است. ما کشورهای حول و حوش خلیج فارس منفعت مشترکی داریم، ما همسایه‌ایم، امنیّت اینجا به نفع همه ما است" (بیانات، دیدار مسئولان نظام و سران کشورهای اسلامی، ۱۳۹۴/۲/۲۶).

"در منطقه خلیج فارس سعی همه کسانی که از این موجود منحوس و شوم، یعنی صدام، حمایت می‌کردند و دفاع می‌کردند، همین‌هایی که مدّعی حقوق بشرند، همین‌هایی که بعدها در مقابل صدام خودشان صف‌آرایی کردند - که اینها سال‌های متمادی به او کمک کردند در مقابل جمهوری اسلامی - سعیشان این بود که خلیج فارس را برای جمهوری اسلامی ناامن کنند. این اهمیّت امنیّت خلیج فارس را نشان می‌دهد. نشان می‌دهد که چقدر این امنیّت مهم است که دشمنی آنها با این هدف بود که این منطقه را برای ایران، که بیشترین ساحل را در این منطقه آبی دارد - خلیج فارس و دریای عمان - ناامن کنند. حضور جوانهای انقلابی و سپاه پاسداران و نیروی دریایی و تشکیل این نیرو و ورود در عرصه، موجب شد که دریا برای خود آنها ناامن شد. به ناوشان صدمه خورد، به بالگردشان صدمه خورد، به نفت‌کش‌شان صدمه خورد؛ فهمیدند جمهوری اسلامی آن موجودی نیست که بتوانند با سرنوشت او هر جور می‌خواهند بازی کنند. این اقتدار معنوی نظام جمهوری اسلامی است. اینکه قرآن به ما امر می‌کند: *وَاعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَ عَدُوَّكُمْ*، بایست حضور شما، وضعیّت شما، حرکت شما جوری باشد که دشمن را دچار رعب کند. دشمن متجاوزِ بالطبع است؛ طبیعت جهانخواران تجاوز است، جلو آمدن است، تصرف است، پنجه‌انداختن است، طبیعت اینها است؛ اگر خاکریز شما قابل نفوذ باشد، نفوذ می‌کند؛ باید جوری حرکت کنید که او احساس کند نمی‌تواند نفوذ کند. تشکیل جبهه انقلابی در جنوب کشور و حضور نیروهای انقلاب در قالب نیروی دریایی سپاه

و بیچه‌های استانهای ساحلی - این جوانهای شجاع، این جوانهای دل‌به‌دنیا نداده - موجب شد که این هدف قرآنی حاصل بشود: *تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ*؛ این باید همیشه استمرار داشته باشد. بارها ما گفته‌ایم که ما شروع‌کننده جنگ نخواهیم بود؛ دلایل خودمان را داریم برای این کار؛ هیچ جنگی را ما شروع نمی‌کنیم؛ اما باید جرئت شروع جنگ را از دشمن گرفت، دشمن را باید شناخت، طبیعت دشمن را باید شناخت" (بیانات، دیدار کارکنان و خانواده‌های نیروی دریایی سپاه، ۱۳۹۴/۷/۱۵).

"باور عمیق قلبی این بنده حقیر این است که ما امروز همه‌مان بر سر سفره شهدا نشسته‌ایم. بقای این انقلاب به خاطر خون شهیدان است... شهادت است که پای ماندگاری و پایداری و بقای ارزشها را امضا می‌کند. بزرگترین اجری که در این دنیا به شهید داده می‌شود، بقا و استحکام آن حقیقتی است که شهید جان خود را برای آن حقیقت فدا کرده است. خدای متعال آن حقیقت را به برکت خون شهید حفظ می‌کند. سازوکار منطقی و عقلایی این هم معلوم است؛ وقتی یک جامعه‌ای از جان خود، از هستی خود، از راحتی خود، برای یک ارزشی، یک حقیقتی می‌گذرد، حقانیت خود را در دنیا به اثبات می‌رساند؛ و حقانیت است که می‌ماند، حق است که باقی می‌ماند؛ این سنت الهی است. شهدای عزیز ما و ایثارگران ما کسانی هستند که از همه خواسته‌های شخصی خود دل بریدند. این به زبان آسان است. فقط دل بریدن از پول و مال و سرمایه نیست؛ دل بریدن از عواطف است. شهید از مهر مادر، از سایه پدر، از لبخند کودک، از عشق همسر دل می‌برد و به‌سوی انجام وظیفه حرکت می‌کند. این جانبازان هم شهیدند. ایثارگران در هر جمعی از جمعهای ایثارگران که هستند در واقع قدم در وادی شهادت گذاشتند. خدای متعال عده‌ای را انتخاب کرد، رفتند، عده‌ای هم ماندند برای امتحانهای بعدی؛ لیکن رتبه شهید و رتبه شهادت برای ایثارگران وجود دارد" (بیانات، دیدار خانواده‌های شهدا و ایثارگران استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۷/۲۲).

"ما در دهه اول انقلاب بخصوص در سالهای اول، دستمان از اغلب ابزارهای مادی کوتاه بود؛ پول نداشتیم، سلاح نداشتیم، تجربه نداشتیم، سازماندهی نداشتیم، نیروی مسلح کارآمد نداشتیم، ابزارهای جنگی نداشتیم و دشمن ما - چه دشمنی که در صحنه جنگ با ما می‌جنگید، یعنی رژیم بعثی صدام و چه دشمنی که پشت سر او قرار داشت، یعنی همین امریکا و ناتو و شوروی آن روز - اینها در اوج قدرت بودند، در اوج توانایی بودند. همین دولت امریکا آن روز در زمان ریگان یکی از دولتهای محکم و قوی و توانای در عرصه‌های سیاسی و نظامی در دنیا بود و ما در تهیدستی و فقر و تنگدستی قرار داشتیم، [اما] نتوانستند با ما کاری بکنند" (بیانات، دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، ۱۳۹۲/۸/۱۲).

تجزیه و تحلیل

در این بخش گزیده‌ای از بیانات مقام معظم رهبری تحلیل می‌شود:

نکته اول: ایران قبل از انقلاب دژ استعمار در منطقه خلیج فارس بوده است.

نکته دوم: حضور قدرتهای بزرگ و زورگو در منطقه خلیج فارس به دلیل کسب منافع خودشان است و مورد تهدید قرار گرفتن کشورهای منطقه برای آنها اهمیتی ندارد.

نکته سوم: اشاره به اطلس تاریخ اسلام که توسط کویتی‌ها نوشته شده است می‌فرماید که در این اطلس به جای خلیج فارس، خلیج عربی نوشته‌اند که این مسئله دروغ است.

نکته چهارم: برخی از کشورهای خلیج فارس که با ابتدایی‌ترین روشهای دموکراسی بیگانه‌اند، مجامع بین‌المللی هیچ‌گونه حساسیتی نشان نمی‌دهند؛ چون با منافع غرب منافاتی ندارند؛ ولی کشور ایران با وجود این همه نهادهای مردمی همیشه با خصومت‌های مجامع بین‌الملل روبه‌رو است.

نکته پنجم: بروز و ظهور انقلاب اسلامی در نقطه حساس، مجاور خلیج فارس باعث به هم ریخته شدن تمام نقشه‌های ابرقدرتهای است که دشمنان اسلام هستند.

نکته ششم: حضور نظامی آمریکا در خلیج فارس به دلیل مستحکم‌تر کردن جای پای خودش است.

نکته هفتم: دلیل عمده حمله صدام به کویت به منظور کسب موقعیت بهتر در خلیج فارس و استفاده بیشتر از منابع نفتی این منطقه است.

نکته هشتم: صدام به دنبال این بود که پس از محمدرضا پهلوی، ژاندارم آمریکا در غرب آسیا و منطقه خلیج فارس شود.

نکته نهم: با توجه به تهدیدات جهانی، که در منطقه خلیج فارس و علیه مرزهای آبی متصور است، ملت باید از لحاظ اقتصادی، نظامی، سیاسی و فرهنگی قوی شود.

نکته دهم: آمریکا در منطقه خلیج فارس به دنبال توسعه‌طلبی بیشتر است.

نکته یازدهم: حضور آمریکا در خلیج فارس شکست خورده است.

نکته دوازدهم: برخی افراد که این باور را نداشتند که آمریکا زورگوست و با ملت ایران خصومت دارد در حوادث خلیج فارس باید دیده باشند و این را فهمیده باشند که آمریکا به دنبال ایجاد امنیت نیامده است بلکه به دنبال چپاولگری است.

نکته سیزدهم: بیشترین قوام منطقه خلیج فارس به ملت ایران است. هر زمان ایران در اقتدار باشد، منطقه خلیج فارس دارای امنیت بیشتری است. اگر کسی بخواهد امنیت ملت ایران را در خلیج فارس برهم زند، امنیت کل منطقه خلیج فارس را برهم زده است.

نکته چهاردهم: خلیج فارس منطقه مهمی، و به کشورهای این منطقه متعلق است. نیروهایی که امروز غاصبانه در این منطقه حضور یافته‌اند دیر یا زود در جلو ملت و نیروهای مسلح ما زایل خواهند شد؛ این تکلیف تاریخی و وظیفه جغرافیایی ماست که با توجه به مرز ساحلی طولانی که داریم، امنیت آن را تأمین کنیم.

نکته پانزدهم: حضور مقتدرانه ایران در دریای خلیج فارس و مانورها برای دفاع از مرزهای پر افتخار خود است. نه ایجاد نا امنی برای کشورهای خلیج فارس که ابر قدرتها با شایعه و رعب وحشت ایجاد می‌کنند. مانورهایی که نیروهای مسلح ایران در خلیج فارس انجام می‌دهند برای دفاع از مرزهای پر افتخار خود است و نه برای ایجاد نا امنی برای کشورهای خلیج فارس که ابر قدرتها با ایجاد شایعه، رعب و وحشت کشورهای مسلمان خلیج فارس را نسبت به ایران هراسان می‌کنند.

نکته شانزدهم: کارکنان نیروهای مسلح ما در دریا با استفاده از نیروی انسانی ماهر می‌توانند از عظمت و بزرگی کارها نهراسند و برای افزایش توان رزمی پس از تولید ناوشکن جماران از کارهای بزرگ نهراسند.

نکته هفدهم: نیروهای مسلح ما در خلیج فارس بویژه نیروی انسانی ماهر با امید، اعتماد و توکل به خداوند به نتایج خوبی دست خواهد یافت و با این نتایج به منظور برداشتن گامهای بلندتر آماده‌تر خواهد شد. باتوان و تلاش و استعدادی که خداوند در اختیار این نیرو گذاشته است در عرصه کارزار به میدان عمل بیاورد و واهمه‌ای نداشته باشد. این روز، روز شیرینی است برای نیروهای مسلح به دلیل اینکه ثمره توکل به خدا داشتن و تلاش خود را به چشم دیده‌اند.

نکته هیجدهم: به نیروی دریایی ارتش و سپاه توصیه می‌کنند که با مأموریتهایی که انقلاب و کشورشان به دوش آنها نهاده آمادگی داشته باشند و از تبلیغات خصمانه رژیم صهیونیستی و حرکات خصمانه امریکا در دریا و خشکی غافل نباشند و همیشه آمادگی لازم داشته باشند. اما این آمادگی به این معنی نیست که نیروهای مسلح ایران قصد در آویختن با کشوری یا نظامی را دارد و ابتدا ما آغازگر جنگی باشیم؛ بلکه آمادگی لازم برای دفاع خوب در مقابل متخاصم باید داشته باشیم.

نکته نوزدهم: سابقه دریانوردی ایران در خلیج فارس به هفتصد هشتصد سال می‌رسد.

نکته بیستم: مجموعه کشورهای خلیج فارس با سیاست خردمندانه و عاقلانه جمعی باید اداره شود. نکته بیست و یکم: عنصری که این حرکت خردمندانه را تهدید می‌کند، حضور نظامی امریکا در منطقه است که صهیونیستها نیز در این تهدیدها مؤثر هستند؛ لذا ملتهای منطقه نباید از این مسائل غفلت کنند. موضوع دیگر اینکه مدیریت کیفی در نیروهای مسلح به منظور ایجاد اقتدار برای برقراری امنیت و

ثبات منطقه باید تقویت شود.

نتیجه گیری

بررسی سؤالات

۱. مهمترین اهمیت خلیج فارس از دیدگاه مقام معظم رهبری چیست؟

۲. بارزترین نقش نیروهای مسلح مستقر در استان هرمزگان (مرکز خلیج فارس) از دیدگاه مقام

معلم رهبری چیست؟

پاسخ به سؤال اول

با توجه به تحلیلهای بیانات مقام معظم رهبری از سال ۱۳۶۶ تاکنون اساساً در تمامی موارد، بیشترین اهمیت از نظر ایشان، امنیت است. با اینکه خلیج فارس یکی از مناطق مهم و راهبردی از لحاظ انرژی، و شاهراه اقتصادی اروپا و آسیا است و از نظر بیشتر کارشناسان، بیشترین سهم از اهمیتهای خلیج فارس را به اقتصادی بودن آن می‌دهند، نظر ایشان در قریب به اتفاق بیاناتشان، امنیت است. چرا ایشان مسئله امنیت را مهمترین مسئله می‌داند از بیانات ایشان بر می‌آید با اینکه اهمیت اقتصادی با توجه به وجود بیشترین مخازن نفت و گاز دنیا باید بر دیگر اهمیتها پیشی گیرد، اذعان می‌کنند زمانی فضای اقتصادی و داد و ستد نفت و گاز و یا صادرات و واردات بخوبی برای کشورهای منطقه صورت می‌گیرد که این منطقه از امنیت لازم برخوردار باشد. با توجه به لشکر کشیهای ابر قدرتها به این منطقه و ناامن کردن این منطقه، که از دیر باز نیز این گونه بوده است، این منطقه در صورت نداشتن امنیت هی‌چگاه نمی‌تواند نقش اقتصادی خود را بخوبی ایفا کند؛ از این روی دیدگاه مقام معظم رهبری در مورد اهمیت خلیج فارس با توجه به حضور بی‌منطق نیروهای فرامنطقه‌ای، که به دنبال چپاول منابع طبیعی و دسترسی به ذخایر عظیم انرژی در این منطقه هستند، زمینه ناامنی را ایجاد، و محیط را برای تمام کشورهای خلیج فارس بحرانی، و فضای فعالیتهای اقتصادی را مختل کرده است؛ پس امنیت مهمترین موضوعی است که ایشان نسبت به دیگر اهمیتهایی از قبیل اقتصادی، سیاسی و... مد نظر داشته‌اند.

پاسخ به سؤال دوم

با توجه به تحلیلهای بیانات مقام معظم رهبری از سال ۱۳۶۸ تا کنون در مورد نقش نیروهای مسلح، ایشان به چندین نقش مهم نیروهای مسلح در خلیج فارس اشاره کردند که از جمله آنها حضور مقتدرانه، اقتدار رزمی و هوشیاری کامل، توانایی حداکثری تأمین امنیت، اتحاد و یکپارچگی، ایمان و

توکل به خدا، خردمندانه و عاقلانه عمل کردن و هم‌چنین رسیدگی به خانواده‌های نیروهای مسلح است. در این بحث نیز مقام معظم رهبری با توجه به حضور قلدرمآبانه برخی کشورهای استعمارگر در این منطقه بویژه لشکرکشیهای امریکا، نیروهای مسلح را به آمادگی لازم و با اقتدار با تمرینات و رزمایشهای موفق و تقویت نیروی ایمان و توکل، حضوری مقتدرانه توصیه کرده‌اند به گونه‌ای باعث بیم دشمنان و جلوگیری از طمع‌ورزی آنها نسبت به منافع این منطقه و هم‌چنین باعث استحکام امنیت، صلح پایدار و تقویت استفاده حداکثری از منافع موجود به نفع تمام کشورهای اسلامی هم‌مرز با خلیج فارس باشد؛ زیرا این منطقه و تمام منافعش از آن کشورهای همسایه خلیج فارس است که تمام آنها اسلامی است؛ از این رو بارزترین نقش نیروهای مسلح از دیدگاه مقام معظم رهبری حضور مقتدرانه به منظور ایجاد امنیت در خلیج فارس به منظور بهره‌مندی تمام کشورهای اسلامی از منافع این منطقه است. با توجه به این نقش از جمله راهکارها برای ایجاد امنیت توسط نیروهای مسلح با توجه به قدرت نظامی کشورهای ابرقدرت، که جمعی از قدرتهای نظامی برتر دنیا از لحاظ فناوری است، ایشان این گونه بر می‌شمرند، تقویت نیروی ایمان، افزایش سطح اعتقادی، افزایش روحیه شجاعت و شهامت، تلاش خستگی‌ناپذیر و افزایش دانش و علم نظامی در بدنه نیروهای مسلح را لازم و ضروری می‌دانند.

کتابنامه:

الف) منابع فارسی

۱. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۶۸/۰۴/۲۳.
۲. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار با جمع زیادی از علما، روحانیون، مسئولان و اقشار مختلف مردم استان خراسان، در سالروز ولادت امام رضا(ع) ۱۳۶۹/۰۳/۱۵.
۳. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار با مسئولان بنیاد شهید، جمعی از استادان و دانشجویان دانشگاه‌ها و اقشار مختلف مردم، ۱۳۶۹/۰۵/۲۴.
۴. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار با گروه زیادی از آزادگان، به همراه حجة‌الاسلام و المسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس‌جمهور، ۱۳۶۹/۰۵/۲۹.
۵. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار با گروه زیادی از آزادگان، ۱۳۶۹/۰۶/۰۱.
۶. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار با جمع زیادی از نیروهای مقاومت بسیج، گروهی از پرستاران و جمعی از پرسنل نیروی دریایی ارتش، ۱۳۶۹/۰۹/۰۷.
۷. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار با پاسداران انقلاب اسلامی به مناسبت روز پاسدار،

۱۳۷۵/۰۹/۲۴

۸. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در مراسم صبحگاه نظامی پایگاه منطقه‌ی دوم دریایی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در بوشهر، ۱۳۷۰/۱۰/۱۲.

۹. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در پایگاه دریایی نوشهر، ۱۳۷۲/۰۲/۱۸.

۱۰. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در اجتماع نیروهای شرکت‌کننده در مانور عظیم طریق‌القدس، ۱۳۷۶/۰۲/۰۳.

۱۱. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار دست‌اندرکاران ساخت ناوشکن جماران، ۱۳۸۸/۱۱/۳۰.

۱۲. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار دست‌اندرکاران برگزاری انتخابات، ۱۳۹۴/۱۰/۳۰.

۱۳. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار مسئولان نظام و سران کشورهای اسلامی، ۱۳۹۴/۲/۲۶.

۱۴. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار کارکنان و خانواده‌های نیروی دریایی سپاه، (۱۳۹۴/۷/۱۵)

۱۵. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، ۱۳۹۴/۲/۲۶.

۱۶. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار خانواده‌های شهدا و ایثارگران استان خراسان شمالی، ۱۳۹۱/۷/۲۲.

۱۷. امام خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات، در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، ۱۳۹۲/۸/۱۲.

۱۸.

۱۹. الهی، همایون (۱۳۷۸)، *خلیج فارس و مسائل آن*، تهران: انتشارات قومس.

۲۰. امامی میبدی، علی؛ بهروزی فر، مرتضی (۱۳۸۰)، *قدرت اوپک در بازار جهانی، ماهنامه اطلاعات سیاسی - اقتصادی*، شماره ۱۶۶.

۲۱. جعفری کمپ (۱۳۷۷)، *خلیج فارس منطقه‌ای همیشه استراتژیک*، ترجمه غلامرضا عباسیان. نشریه سلام.

۲۲. جودت، بهجت (۱۳۸۰)، *امنیت نفت در هزاره جدید، ژئواکونومی در برابر ژئو استراتژی*، ترجمه قدیر نصری مشکینی، *ماهنامه اطلاعات سیاسی، اقتصادی*، شماره ۱۶۵.

شناخت دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در مورد خلیج فارس و نقش نیروهای مسلح مستقر در آن

۲۳. زارعی، بهادر (۱۳۷۸)، جغرافیای سیاسی خلیج فارس، نشریه رسالت، ۱۴ شهریور.
۲۴. عزتی، عزت‌الله (۱۳۷۸)، جغرافیای سیاسی جهان اسلام، تهران: انتشارات سازمان حوزه‌ها و مدارس علمیه خارج از کشور.
۲۵. فیلی رودباری (۱۳۷۵)، تهران - کویت، نشر چاپ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزرات امور خارجه.
۲۶. مجتهدزاده، پیروز (۱۳۷۹)، خلیج فارس کشورها و مرزها، تهران: انتشارات عطایی.
۲۷. ناصر تکمیل، همایون (۱۳۸۳)، مسایل خلیج فارس، تهران: انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی.
۲۸. نوه ابراهیم، عبدالرحیم (۱۳۸۱)، خارج از کنترل اغتشاش جهانی در طلیعه قرن بیست و یکم - زیگنوبرژینسکی، تهران: انتشارات کتاب ماه.